

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 1 października 2021 – 30 września 2024

(skrajne daty)

Rok akademicki 2021/2022

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Filozofia
Kod przedmiotu*	KM12
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Filozofii
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Filozofii
Kierunek studiów	Komunikacja Międzykulturowa
Poziom studiów	Podstawowy
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr II
Rodzaj przedmiotu	Podstawowy
Język wykładowy	Polski
Koordynator	dr Marcin Subczak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Marcin Subczak

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1.	30	15							4

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)**

WYKŁAD: EGZAMIN

ĆWICZENIA: ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

STUDENT POWINIEN DYSPONOWAĆ SZCZEGÓŁOWĄ WIEDZĄ HISTORYCZNĄ I WIEDZĄ O KULTURZE NA POZIOMIE LICEUM A TAKŻE PREZENTOWAĆ UMIEJĘTNOŚĆ PRACY Z TEKSTEM LITERACKIM I NAUKOWYM.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zaznajomienie z podstawową wiedzą dotyczącą ogólnej problematyki filozoficznej
C2	Informacje dotyczące głównych kierunków, zagadnień, działań i problemów filozoficznych
C3	Wiedza na temat źródeł i genezy filozofii
C4	Świadomość odrębności i tożsamości filozofii względem innych dziedzin kultury

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Absolwent posiada wiedzę z zakresu bloków tematycznych dotyczących kultury, komunikacji, filozofii i krytycznego myślenia	K_Wo4
EK_02	Absolwent potrafi merytorycznie argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować własne wnioski	K_Uo6
EK_03	Absolwent jest gotów do krytycznej oceny posiadanej przez siebie wiedzy, przyjmowania nowych idei, zmiany opinii w świetle dostępnych nowych argumentów	K_Ko1

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Dziedziny kultury greckiej poprzedzające pojawienie się filozofii (2 godz.) Mitologia grecka i archaiczne paradygmaty życia ludzkiego; Homer i Hezjod wielcy wychowawcy Hellady; epika i liryka grecka; powstanie tragedii i problem człowieka; sztuka grecka; religijność Greków i nowe podejście do wiedzy; etyka i polityka. <i>Theoria, praxis, poiesis.</i>

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

2. Źródła filozofii (2 godz.)

Pragnienie poznania (Arystoteles, *Metafizyka*, 983 b6); *θεωρία* wobec *πράξις* i *ποίησις*. Zdziwienie (Platon, *Teajtet*, 155 D, Arystoteles, *Metafizyka*, 982 b); zdziwienie jako aporia, będąca bodźcem do rozumiejącego poznawania. Krytycyzm i wątplenie (Kartezjusz, *Zasady filozofii*, I 1). Rzeczywistość jako to, co budzi pragnienie poznania, zdziwienie i wątplenie: nieoczywistość, cichość bytu, doskwierająca niewiedza, heroizm filozoficznych pytań. Sytuacje graniczne.

3. Filozofia – dzieje pojęcia. Od mędrca do filozofa (2 godz.)

„Filozofia przed filozofią” – filozofia, czy raczej historia? Problematyczność posługiwania się słowem *philosophia*, *philosophen*, *philosophos* przez myślicieli VII i VI w. p.n.e. Kto pierwszy – czy na pewno Pitagoras: świadectwo Cyserona, Diogenesa Laertiosa i Jamblicha. Teksty Herodota (*philosophen*) i Tukidydesa (*philosophoumen*) – filozofia jako ciekawość intelektualna i chęć wzbogacenia wiedzy. *Sophia* jako mądrość (teoretyczna i praktyczna). Tradycja tzw. „siedmiu mędrców”; sofiści jako mędrzy i „pitagorejsko-platońska” definicja filozofii jako umiłowania mądrości.

4. Filozofowanie jako specyficzna postawa duchowa (2 godz.)

Odmienność i specyfika filozoficznego podejścia do świata; mentalna otwartość; wrażliwość: ontologiczna, egzystencjalna, aksjologiczna. Postawa podmiotu: ciekawość, zdziwienie, zdumienie, chęć poznania, fascynacja. Relacja wobec rzeczywistości: nieoczywistość, niebanalność, zachwyty.

5. Filozofia jako myślenie (2 godz.)

Filozofia jest samym myśleniem: (jej wartość polega przede wszystkim na: *żywym myśleniu, dochodzeniu do prawdy, wiedzy i mądrości, a nie na formułowaniu gotowych doktryn*, których ktoś inny mógłby się nauczyć). Czyli filozofia to wypełnianie zadania rozumu, który jest zdolnością myślenia. Filozofowanie jest najwyższą z ludzkich czynności i nie służy niczemu innemu poza samym poznaniem prawdy, czyli mądrości. Filozofia to również dzieje myślenia. Filozofia żyje w swych odwiecznych pytaniach. Filozofia jako najbardziej autentyczne życie umysłowe. Filozofia jako kwintesencja racjonalności.

6. Osobliwości myślenia filozoficznego (2 godz.)

Podstawowe egzystencjalne problemy (pytania) – niepokoje (L. Kołakowski). Odmienność a zarazem komplementarność różnych odpowiedzi. Samodzielność myślenia filozoficznego i jego indywidualny charakter. Ciągłe zaczynanie od początku. Problem powszechnie ważnych odpowiedzi i kwestia postępu w filozofii. „Metafizyczne niepokoje” jako filozoficzne inspiracje. Istota filozoficznych pytań. „Czemu istnieje coś raczej, aniżeli nic?”; „Co naprawdę jest?”. Pary pojęć: istotne/przygodne, ogólne/jednostkowe, pierwotne/wtórne, niezmiennie/zmienne, niszczenie/niszczalne, wieczne/zrodzone, niematerialne/materialne, proste/złożone. Świadomość bytu doskonałego.

7. Filozofia jako poznanie (2 godz.)

Poznanie jako czynnik autonomii osoby ludzkiej; poznanie potoczne a naukowe; aspektowość i refleksywność poznania; spory o źródła poznania. Prawda jako kategoria filozoficzna – definicje i kryteria prawdy.

8. Wybrane definicje filozofii – analiza i ich rozumienie (2 godz.)

Definicja Arystotelesa ze względu na: przedmiot, metodę, cel. (Arystoteles, *Metafizyka*, 1003 a 20-33); filozofia jako nauka, czyli metodycznie zorganizowany typ poznania; filozofia jako rozumiejące wyjaśnianie świata ludzi i rzeczy; filozofia to żywy ruch myślenia – świadectwo myślącego bycia człowieka; system metodycznie zorganizowanej i teoretycznie uporządkowanej refleksji nad bytem (ontologia), regułami jego poznania (epistemologia), człowiekiem (antropologia), dziedziną wartości (aksjologia); rodzaj wiedzy teoretycznej, która ma charakter podstawowy, ogólny i krytyczny; bezinteresowna wiedza, rodząca się z postawienia pytań o zasadę *αρχή* (arche), przyczynę *αίτία* (aitia), naturę *φύσις* (physis), lub istotę *εἶδος* (eidos) rzeczywistości, a także o wartość poznania, cel działania i życia, istotę i osiągalność szczęścia, podstawę sztuki i dzielności; Filozofia starożytna to: a. próba wytłumaczenia ogółu rzeczy (całej rzeczywistości i każdego bytu), b. tylko (przede wszystkim) w oparciu o rozum, c. dla celów czysto teoretycznych, a nie pragmatycznych (czyli dla bezinteresownego poznania prawdy).

9. Definicje i analiza wybranych pojęć filozoficznych (2 godz.)

Byt, poznanie, absolut, aprioryzm/aposterioryzm, cnota, dusza, idea, sens, piękno, prawda, istnienie, język, nauka, moralność, wartość, akt/możliwość, rozum, symbol, świadomość, teoria, uzasadnienie, wiedza, podmiot/przedmiot, przyczyna/cel, świadomość, indukcja/dedukcja, racjonalizm/irracjonalizm, istota/przypadłość.

10. Podział filozofii i analiza wybranych kierunków i nurtów filozofii (2 godz.)

Teoria poznania: pojęcie i definicje prawdy, problem źródeł i sposobów poznania, rodzaje aktów poznawczych, rezultaty poznania, pytanie o granice wiedzy i poznania.

Metafizyka/ontologia jako ogólna teoria rzeczywistości: byt jako byt i poznanie bytowości bytu, transcendentna (rzecz, jedność, odrębność, prawda, dobro, piękno, wartość), substancja/przypadłość, materia/forma, akt/możliwość, istota/istnienie, przyczyny.

Filozofia człowieka: kim jest człowiek?, problem osoby; ciało/dusza. Fenomen działania moralnego – problem wolności, wartości i moralnych ocen. Człowiek jako twórca – problem piękna i sztuki. Indywidualno-społeczny wymiar bytu ludzkiego. Człowiek w perspektywie śmierci – aspekty eschatologiczne i transcendentne bytu ludzkiego.

11. Filozofia jako „racjonalizacja rzeczywistości”. Teoretyczny charakter filozofii (2 godz.)

Pojęcie *logosu* i jego teoretyczne konsekwencje (rozum, słowo, język, mowa). Filozofia jako rozumowe wyjaśnianie świata, branie rzeczy „na rozum”, pojęciowe ujęcie rzeczywistości, ujęcie rzeczywistości w porządku poznawczym ze względu na wartość prawdy. Autoteliczny charakter prawdy teoretycznej. Całościowe ujęcie rzeczywistości w kategoriach koniecznych i konstytutywnych.

12. W stronę filozoficznej praktyki – źródła antyczne (2 godz.)

Sokratejskie rozumienie filozofii (teza Diogenesa Laertiosa o „ściągnięciu filozofii z nieba na ziemię”); Sokrates kontra sofisci a problem *arete* i *paidei*; nowe rozumienie *psyché* i znaczenie filozoficznej troski o duszę; etyka, wychowanie, polityka a kwestia filozofii życiowo „zaangażowanej” – Platon; medycyna i filozofia oraz problem terapii duszy (tradycja pitagorejska); kwestia ćwiczeń duchowych i postać mędrca.

13. W stronę filozoficznej praktyki – współczesne konkretyzacje (2 godz.)

Coaching i doradztwo filozoficzne. Doradztwo indywidualne: pogłębienie świadomości, samorozwój, budowanie relacji, strategie komunikacji, rozstrzyganie dylematów etycznych, wyznaczanie celów i optymalizacja wyborów, odkrywanie sensu życia w sytuacjach granicznych. Doradztwo instytucjonalne: filozofia zarządzania, etyka zawodowa, mentoring w biznesie, szkolenia rozwojowe.

Psychoterapia filozoficzna (mentaloterapia): terapia przez rozmowę filozoficzną; relacja: terapeuta-klient; rozpoznanie problemu; przemiana w sposobie widzenia siebie i świata; stoickie „wyobrażenie” jako przestrzeń oddziaływań terapeutycznych (człowiek – wyobrażenie – zdarzenie); od samopoznania do samookreślenia.

14. Filozofia, jej miejsce i rola w kulturze (2 godz.)

Próba zdefiniowania filozofii ze szczególnym uwzględnieniem jej wymiaru kulturotwórczego i filozofii jako tworu kulturowego. Rola poznania teoretycznego – problem form samowiedzy kulturowej człowieka. Kultura/natura; poznanie teoretyczne/praktyczne. Propozycja teoretycznego pojmowania filozofii i jej zadanie wobec innych dziedzin kultury.

15. Filozofia wobec innych dziedzin kultury (1 godz.)

Człowiek jako twórca kultury. Relacja natura/kultura. Relacja filozofii względem: religii, mitu, ideologii, światopoglądu, sztuki, nauki, cywilizacji, moralności.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne (ćwiczenia)

1. Po co wracamy do filozofii? (2 godz.)

Problem genezy zmian w filozoficznym sposobie myślenia. Metafora pojmowania pokoleń jako „karawany” (J. Ortega y Gasset). Geneza, istota i konsekwencje „imperializmu” matematycznego przyrodoznawstwa (użyteczność, skuteczność, łączenie dedukcyjnej ścisłości i empirycznej weryfikacji). Nauka jako „czysty symbolizm” i nowy entuzjazm filozofii. „Dramatyzm” i „intelektualna heroicność” filozoficznego poznania. „Wszystko” jako przedmiot filozofii i jako „coś” nieustannie poszukiwanego, zadanego. Rozumienie tezy o „poszukiwaniu bytu w jego zaświatach” i określeniu człowieka jako „żyjącej niewystarczalności”.

2. Rozwój społeczny a filozofowanie (2 godz.)

Teza S. I. Witkiewicza o zaniku uczuć metafizycznych w związku z rozwojem społecznym. Definicja uczuć metafizycznych jako kryterium wartości rozwoju ludzkości. Prawda i piękno jako pojęcia wyjaśniające Tajemnicę Istnienia. Samobójstwo filozofii i „uspokajające światopoglądy”. Uspołecznienie i „nuda bezdusznego życia”. Demokracja prawdy, piękna, nauki i sztuki.

3. Dialog jako klasyczna forma filozofowania (2 godz.)

Sokrates i teza Diogenesa Laertiosa o „ściągnięciu filozofii z nieba na ziemię”. Problematyka etyczno-antropologiczna. Filozofia w trosce o duszę (*psychagogia*) i filozofia jako projekt wychowawczy (*paideia*). Od dialogu międzyosobowego do rozmowy wewnątrzosobowej. Oczyszczająca funkcja dialogu.

<p>4. Filozofowanie – to znaczy umiłowanie mądrości. Uczta Platona (2 godz.) Geneza i etymologia pojęcia <i>filozofia</i>. „Pitagorejska legenda” i platońskie rozumienie filozofii. Rola miłosnego pragnienia w konfrontacji z rozumowym poznaniem. Różnice między umiłowaniem a posiadaniem. Pytanie o sensowność wiecznie niezaspokojonego dążenia, a propozycja K. Alberta rozumienia natury Erosa i miłosnego dążenia. Mądrość jako atrybut boskości a naturalne ograniczenia poznawcze człowieka. Filozofia, czyli „bycie pomiędzy”. Filozofia i topos drogi – prawda i metafora oddalającego się horyzontu.</p>
<p>5. Między teoretycznym a praktycznym rozumieniem filozofii. Filozofia jako ćwiczenie duchowe (2 godz.) Teza Pierre’a Hadot o roli tradycji biograficznej/doksograficznej i znaczenie „wyboru życiowego”; połączenie <i>theoria</i> i <i>praxis</i>; egzystencjalne postawy: <i>askesis</i>, <i>autarkia</i>, <i>ataraksja</i>, <i>apatheia</i>; praktyka ćwiczeń duchowych (nauczyć się żyć, nauczyć się czytać, nauczyć się rozmawiać – dialog, nauczyć się umierać); filozoficzny sposób życia jako przekształcenie całego człowieka - <i>konwersja</i>.</p>
<p>6. Filozofowanie, czyli źródłowe ujmowanie rzeczywistości (2 godz.) Teza K. Jaspersa: filozofia to a) źródłowe ujmowanie rzeczywistości; b) ujmowanie przez myślące obcowanie z samym sobą; c) otwieranie się na bezkres Ogarniającego; d) otwieranie się na ryzyko komunikacji (miłująca walka); e) cierpliwy i niestrudzony krytycyzm</p>
<p>7. Filozofia klasyczna jako metafizyka (architektonika bytu) (2 godz.) Poznanie, wyjaśnienie i rozumienie rzeczywistości. Pytanie o istotę i pytania o właściwości oraz pytania przypadłościowe (o orzeczniki). Problem substancji, materii, formy, przyczyn, aktu, możliwości. Istnienie jako kategoria filozoficzna.</p>
<p>8. Filozofia wobec nauk szczegółowych (1 godz.) Rola problemu i wzajemnych relacji na płaszczyźnie dziewiętnasto- i dwudziestowiecznej dyskusji. Odniesienie filozofii wobec paradygmatu „nauk szczegółowych”. Czy filozofia jest dyscypliną jedną z nich, czy uogólnia rezultaty nauk szczegółowych, czy nauki szczegółowe mają charakter filozoficzny, czy też filozofia jest dziedziną pozateoretyczną? Rozumienie filozofii jako podstawy poznania teoretycznego i autonomicznej dyscypliny poznawczej. Filozofia jako podstawowa dyscyplina poznania teoretycznego badająca konstytucję i status prawomocności teoretycznej dyscyplin poznawczych.</p>

3.4 Metody dydaktyczne

Np.:

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia:

- *indywidualna lektura zadanych tekstów jako podstawa przygotowania do zajęć*
- *wspólna analiza wybranych tekstów*
- *badanie kontekstu pojawienia się i ewolucji znaczenia głównych pojęć filozoficznych*
- *dyskusja w grupie ćwiczeniowej na temat problemów pojęć i postaci pojawiających się w tekstach*
- *proponowanie możliwości interpretacji wyżej wymienionych kwestii*
- *indywidualna rozmowa w trakcie konsultacji, mająca na celu wyjaśnienie ewentualnych kwestii spornych*

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIMUM. EGZAMIN USTNY.	ĆWICZENIA; WYKŁAD
EK_02	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIMUM. EGZAMIN USTNY.	ĆWICZENIA; WYKŁAD
EK_03	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIMUM. EGZAMIN USTNY.	ĆWICZENIA; WYKŁAD

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia: podstawowym warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest obecność studenta na zajęciach. Kryterium oceny stanowi jego werbalna aktywność w trakcie dyskusji w grupie ćwiczeniowej, a następnie podsumowujące semestr pisemne kolokwium końcowe z otwartymi pytaniami i rozwiązywaniem problemów.

WYKŁAD: WARUNKIEM ZALICZENIA PRZEDMIOTU JEST POZYTYWNE ZDANIE EGZAMINU USTNEGO. KRYTERIUM OCENY JEST SPRAWDZENIE W TRAKCIE EGZAMINU POZIOMU WIEDZY STUDENTA Z ZAKRESU TREŚCI OMÓWIONYCH W RAMACH WYKŁADÓW

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	Wykład 30 godzin Ćwiczenia 15 godzin
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	Ćwiczenia: 25 godzin Wykład: 25
SUMA GODZIN	100
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Zachariasz A. L., *Filozofia: jej istota i funkcje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2002

Ajdukiewicz K., *Zagadnienia i kierunki filozofii. Teoria poznania. Metafizyka*, Wydawnictwo Antyk – Fundacja Aletheia, Kęty – Warszawa 2003

Arystoteles, *Metafizyka*, tłum. K. Leśniak, [w:] Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990

Cackowski Z., *Główne zagadnienia i kierunki filozofii*, Książka i Wiedza, Warszawa 1977

Cackowski Z. (red.), *Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1987

Cackowski Z., *Zasadnicze zagadnienia filozofii*, Książka i Wiedza, Warszawa 1989

Dilthey W., *O istocie filozofii i inne pisma*, przeł. E. Paczkowska-Łagowska, PWN, Warszawa 1987

Diogenes Laertios, *Żywoty i poglądy słynnych filozofów*, przeł. I. Krońska, K. Leśniak, W. Olszewski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982

Gadamer H.-G., *Początek filozofii*, przeł. J. Gajda-Krynicka, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2008

James W., *Z wybranych problemów filozofii. Początek wprowadzenia do*

filozofii, przeł. M. Filipczuk, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2004

Kirk G. S., Raven J. E., Schofield M., *Filozofia przedsokratejska. Studium krytyczne z wybranymi tekstami*, przeł. J. Lang, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Poznań 1999

Miś S., *Filozofia współczesna. Główne nurty*, Scholar, Warszawa 2007

Opara S., *Nurty filozofii współczesnej*, Iskry, Warszawa 1994

Stępień A. B., *Wstęp do filozofii*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2007

Literatura uzupełniająca:

- Albert K., *O platońskim pojęciu filozofii*, przeł. J., Drewnowski, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1991
- Albert K., *Wprowadzenie do filozoficznej mistyki*, przeł. J. Marzęcki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2002
- Albert K., *Studia o historii filozofii*, przeł. B. Baran, J. Marzęcki, Fundacja Aletheia, Warszawa 2006
- Domański J., *Metamorfozy pojęcia filozofii*, przeł. Z. Mroczkowska, M., Bujko, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1996
- Gigon O., *Główne problemy filozofii starożytnej*, przeł. P. Domański, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1996
- Gilson E., *Byt i istota*, przeł. D. Eska, J. Nowak, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2006
- Guthrie W. K. C., *Filozofowie greccy od Talesa do Arystotelesa*, przeł. A. Pawelec, Znak, Kraków 1996
- Hadot P., *Czym jest filozofia starożytna*, przeł. P. Domński, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000
- Hadot P., *Filozofia jako ćwiczenie duchowe*, przeł. P. Domański, Fundacja Aletheia, Warszawa 2003
- Lakoff G., Johnson M., *Metafory w naszym życiu*, przeł. T. P. Krzeszowski, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2010
- Nelson L., *O sztuce filozofowania*, przeł. T. Kononowicz, Baran i Suszczyński, Kraków 1994
- Niemczuk A., *Filozofia dobra przed powstaniem aksjologii. Relacjonistyczne próby przewyciężenia trudności obiektywizmu i subiektywizmu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1994
- Niżnik J., *Arbitralność filozofii*, IFiS PAN, Warszawa 1999
- Ong W. L., *Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii*, przeł. J. Japola, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1992
- Ortega y Gasset, J., *Po co wracamy do filozofii*, Warszawa 1992
- Paczkowski P., *Jedność filozofii Platona*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1989
- Paczkowski P., *Filozoficzne modele życia w klasycznym antyku. (IV w.*

p.n.e.), Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005
Seńko W., *Jak rozumieć filozofię średniowieczną*, Wydawnictwo ANTYK,
Kęty 2001
Swieżawski S., *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Wydawnictwo
Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław 2000
Vernant J.-P., *Źródła myśli greckiej*, przeł. J. Szacki, słowo/obraz terytoria,
Gdańsk 1996
Vernant J.-P., (red.), *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-
Spano, Świat Książki, Warszawa 2000

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej